

*Musayev Eldar Mərdan oğlu,  
iqtisad üzrə fəlsəfə doktoru,  
Bakı Biznes Universiteti,  
E-mail: eldarmusayev62@gmail.com  
© Musayev E.M., 2022*

UOT - 330.322:338.246(479.29)

## RƏQƏMSAL İQTİSADİYYAT ŞƏRAİTİNDƏ VERGİ İNZİBATÇILIĞININ TƏKMİLLƏŞDİRİLMƏSİNİN BƏZİ MƏSƏLƏLƏRİ

### X Ü L A S Ə

**Tədqiqatın məqsədi** – rəqəmsallaşmanın vergi inzibatçılığı proseslərinə təsirinin nəzəri və metodoloji əsaslarını tədqiq etməkdir.

**Tədqiqatın metodologiyası** - tədqiqat zamanı elmi ümumiləşdirmə, sintez, analiz, müqayisə və sistemli yanaşma kimi metodlardan istifadə edilmişdir.

**Tədqiqatın nəticələri**- tədqiqat nəticəsində vergi inzibatçılığı proseslərinin rəqəmsallaşdırılmasının əsas üstünlükləri müəyyən edilmişdir.

**Tədqiqatın praktiki əhəmiyyəti** - əldə edilən nəticələr rəqəmsallaşmanın vergi inzibatçılığının səmərəliliyinin yüksəldilməsi və keyfiyyətinin yaxşılaşdırılması istiqamətlərini müəyyənləşdirərək nəzəri və metodoloji baza kimi istifadə oluna bilər.

**Tədqiqatın orijinallığı və elmi yeniliyi** - rəqəmsallaşma və vergi inzibatçılığının qarşılıqlı əlaqəsinin, rəqəmsallaşmanın vergi inzibatçılığı proseslərinin təkmilləşdirilməsinə təsirinin, həmçinin rəqəmsal iqtisadiyyat şəraitində yeni növ vergi risklərinin mənfi təsirinin azaldılması imkanlarının nəzəri əsasları tədqiq edilmişdir.

**Açar sözlər:** informasiya texnologiyaları, vergi siyasəti, vergi inzibatçılığı, vergi sistemi, vergi riski, rəqəmsal iqtisadiyyat, iri həcmli məlumatlar (big data).

### G İ R İ Ş

Müasir dövrdə informasiya - kommunikasiya texnologiyaları sosial sferaya təsir edən mühüm amil kimi çıxış edir ki, bu da öz növbəsində iqtisadi inkişafa təsir edir. İqtisadi inkişafın yeni mərhələsini müəyyənləşdirən müasir meyillərə internet şəbəkəsində biznes proseslərinin sürətlə inkişaf etməsi, global maliyyə-informasiya mərkəzlərinin və beynəlxalq əlaqələrin mobil kommunikasiya şəbəkələrinin formalaşması aid edilir. Bütün bunlar iqtisadi proseslərə təsir edir və bu gün rəqəmsal beynəlxalq iqtisadiyyatın formalaşması faktını göstərir.

Müasir mərhələdə rəqəmsal iqtisadiyyatın yeni formatı nəzərə alınmaqla Azərbaycanda genişmiqyaslı və sistemləşdirilmiş iqtisadi inkişaf proqramları həyata keçirilir ("Azərbaycan Respublikasında telekommunikasiya və informasiya texnologiyalarının inkişafına dair Strateji Yol Xəritəsi", "2013-2020-ci illərdə vergi sisteminin inkişaf strategiyası," Azərbaycan Respublikasında vergi inzibatçılığının təkmilləşdirilməsi dövlət proqramı, 2018-2020-ci illərdə Azərbaycan Respublikasında rəqəmsal ödənişlərin genişləndirilməsi üzrə dövlət proqramı və s.).

Rəqəmsal iqtisadiyyatın formalaşdırılması dövlətin iqtisadi vəziyyətinin yaxşılaşdırıl-

masının prioritet istiqamətlərindən biridir. Rəqəmsal iqtisadiyyatın tətbiqi iqtisadi mühitin və infrastrukturun inkişafının multiplikatorudur. Bu gün rəqəmsal texnologiyalardan istifadə səviyyəsi Ümumi Daxili Məhsul göstəricisinin dinamikasına əhəmiyyətli təsir göstərir.

### **Rəqəmsal iqtisadiyyatın mahiyyətinə dair baxışlar**

“Rəqəmsal iqtisadiyyat” (digital economy) anlayışının əsasında yeni informasiya-kommunikasiya texnologiyalarının tətbiqi durur və 1995-ci ildə ondan Amerika alimi Nikolas Neqroponta istifadə etmişdir. Dünya təcrübəsində rəqəmsal iqtisadiyyat dedikdə sosial və iqtisadi tədbirlərin internet-platförmalar və mobil şəbəkələr vasitəsilə həyata keçirilməsinin global şəbəkəsi başa düşülür.

“Rəqəmsal iqtisadiyyat istehsalın mühüm amili kimi rəqəmsal şəkildə məlumatlardan, iri həcmli məlumatların işlənməsi və təhlilinin nəticələrindən istifadəni nəzərdə tutan təsərrüfat fəaliyyətidir ki, bu da təsərrüfatçılığın ənənəvi formaları ilə müqayisədə müxtəlif növ istehsalın, mal və xidmətlərin saxlanması, satışı, çatdırılması texnologiyalarının səmərəliliyini əhəmiyyətli şəkildə yüksəltməyə imkan verir” [15].

V.A.Vaypan rəqəmsal iqtisadiyyatı “istehsalın bütün sferalarında mühüm amil kimi rəqəmsal formada çıxış edən iqtisadi münasibətlər kimi təsvir edir. Rəqəmsal iqtisadiyyatda təsərrüfat fəaliyyəti elektron texnologiyaların köməyi ilə həyata keçirilir. Bu zaman əsas diqqət proqram təminatından istifadəyə deyil, elektron biznes, elektron kommersiya vasitəsilə reallaşdırılan xidmətlərə, mallara yönəldilir” [8].

Rəqəmsal iqtisadiyyatın inkişafı elektron sənəd dövriyyəsinə tətbiq etməklə təsərrüfat əlaqələrinin virtualaşdırılması ilə əlaqələndirilir. Belə ki, bəzi müəlliflər hesab edir ki, “rəqəmsal (elektron) iqtisadiyyatın xarakterik xüsusiyyətlərindən biri informasiyadan istifadə edilməsi hesabına onun bütün iştirakçılarının tələbatının maksimum ödənilməsidir. Bu informasiya-kommunikasiya və maliyyə texnologiyalarının inkişafı, həmçinin virtual dünyada iqtisadi fəaliyyətin bütün iştirakçılarının (mal və xidmətlərin istehsalı, bölgüsü, mübadiləsi və istehlakı subyektləri və obyektləri) qarşılıqlı fəaliyyətinin təmin edən əlçatan infrastrukturun formalaşdırılması nəticəsində mümkündür” [7, səh. 12].

A.V.Mixaylov iddia edir ki, “rəqəmsal iqtisadiyyat istehsal, bölgü, mübadilə, istehlak və subyektlərin informasiyadan istifadəyə əsaslanan sistemində formalaşan ictimai münasibətlərin məcmusudur”. Daha sonra müəllif o nəticəyə gəlir ki, “məhz yeni idarəetmə formalarının işlənilməsi, hazırlanmasını, real və virtual dünyanın birləşməsinə əsaslanan iqtisadi münasibətlərin formalaşmasını, ictimai münasibətlərin keyfiyyətə dəyişməsinə rəqəmsal iqtisadiyyatın qurulması hesab etmək olar” [11].

Bəzi müəlliflər rəqəmsal iqtisadiyyat anlayışına iki yanaşmanın olduğunu qeyd edirlər. Birincisi klassik yanaşmadır. Bu yanaşmaya görə, rəqəmsal iqtisadiyyat elektron mal və xidmətlər sahəsi də daxil olmaqla rəqəmsal texnologiyalara əsaslanan iqtisadiyyatdır. İkincisi “genişləndirilmiş” yanaşmadır. Yəni rəqəmsal iqtisadiyyat rəqəmsal texnologiyalardan, o cümlədən internet avadanlıqlarından istifadəyə əsaslanan istehsal fəaliyyətidir [13].

A.Enqovtov hesab edir ki, rəqəmsal iqtisadiyyat məlumatların toplanması, saxlanması, işlənməsi və ötürülməsinin yeni metodlarına, həmçinin rəqəmsal kompüter texnologiyalarına əsaslanan iqtisadiyyatdır. Onun fikrincə, belə iqtisadi model çərçivəsində mövcud biznes modelləri köklü dəyişikliyə məruz qalır, əlavə dəyərin formalaşması modeli əhəmiyyətli şəkildə dəyişir, iqtisadiyyatın bütün səviyyələrində vasitəçilərin əhəmiyyəti azalır. Bundan başqa, məhsulun formalaşmasında fərdi yanaşmanın əhəmiyyəti artır [14].

AUDİT 2022, 2 (36), səh.24-31.

AUDIT 2022, 2 (36), pp. 24-31.

Rəqəmsal iqtisadiyyat iqtisadi inkişafın sürətləndirilməsinin yeni paradigmasıdır [10].

Rəqəmsal iqtisadiyyatın mahiyyətinə dair qeyd edilən fikirləri ümumiləşdirərək onun xarakterik xüsusiyyətlərini belə müəyyənləşdirmək olar:

- insan fəaliyyətinin bütün sferalarında informasiyanın toplanmasında, saxlanmasında, işlənməsində, yenidən təşkil edilməsində və ötürülməsində rəqəmsal texnologiyaların fəal tətbiqi və praktiki istifadə edilməsi;

- rəqəmsal informasiya-telekommunikasiya texnologiyalarından istifadəyə əsaslanan sosial-iqtisadi və təşkilati-texniki münasibətlər sistemi;

- dinamik inkişaf şəraitində biliklərin mübadiləsi üçün iqtisadi agentlərin bölüşdürülmüş qarşılıqlı fəaliyyətinin və əlaqəsinin müxtəlif ünsürlərinin (texniki, infrastruktur, təşkilati, proqram, qanunverici və s.) məcmusu şəklində mürəkkəb təşkilati-texniki sistemdir.

Beynəlxalq miqyasda rəqəmsal iqtisadiyyatın xüsusi çəkisi 23% (17 trln. dollar) qiymətləndirilir. 2020-ci ildə onun artımının 4 trln. dollara, beynəlxalq ÜDM 25%-nə çatacağı proqnozlaşdırılır. Rəqəmsal iqtisadiyyatda Çinin payı 11%, ABŞ payı isə 34% təşkil edir [12].

Ölkədə rəqəmsal iqtisadiyyatın inkişafının vəzifəsi həyat keyfiyyətini yüksəltməkdən, ölkənin rəqəbat qabiliyyətliyini və milli təhlükəsizliyini təmin etməkdən ibarətdir. Bu isə müstəqil və inkişaf edən rəqəbatqabiliyyətli rəqəmsal sənayenin formalaşdırılmasını tələb edir. Texnoloji aspektdə rəqəmsal iqtisadiyyatı formalaşdırarkən dörd meyil ayırd edilir: mobil texnologiyaların inkişafı və praktiki tətbiqi, biznes-analitik, müxtəlif hesablamalardan istifadə edilməsi, sosial media və şəbəkələr.

#### **Vergi inzibatçılığı proseslərinin rəqəmsallaşdırılması**

İldən - ilə rəqəmsal iqtisadiyyatın reallaşdırma sferaları artır və müasir dövrdə onun ən inkişaf etmiş sahələrinə elektron biznesi, internet bankinqi, sosial sferanı, təhsili, telekommunikasiyanı, dövlət hakimiyyətini və idarəetməsini aid etmək olar. Rəqəmsal iqtisadiyyatın baza ünsürlərinə - texniki vasitələr, informasiyanın saxlanması, işlənməsi, yenidən təşkil edilməsi və ötürülməsi mərkəzləri, proqram təminatı, telekommunikasiya vasitələri və s. daxil olmaqla infrastruktur, qanunverici və icraedici dövlət hakimiyyəti orqanlarının elektron xidmətləri, bazar subyektləri arasındakı virtual qarşılıqlı fəaliyyət şəraitində kompüter şəbəkələrindən istifadə etməklə təsərrüfat subyektlərinin biznes prosesləri, müasir dövrdə rəqəmsal iqtisadiyyatın ən iri seqmentlərindən olan elektron kommersiya daxildir.

Qeyd etdiyimiz kimi, rəqəmsal iqtisadiyyatda istehsalın əsas amili rəqəmsal şəkildə məlumatlar və onların böyük həcmdə işlənməsidir. Belə məlumatların təhlili nəticələrinin tətbiqi istehsalın səmərəliliyini yüksəldir və onu keyfiyyətə yeni səviyyəyə qaldırır.

Vergi iqtisadi və hüquqi kateqoriya kimi bazar iqtisadiyyatının ayrılmaz institusional ünsürüdür. İqtisadiyyatın dövlət tənzimlənməsi vəzifələrinin yerinə yetirilməsi daha çox sosial-iqtisadi layihələrin və proqramların maliyyələşdirilməsinin büdcə imkanlarından, həmçinin dövlətin təsərrüfat subyektlərinin maraqlarına təsir edən vasitələrdən fəal istifadə etməsindən asılıdır. Bu zaman vergilər mühüm rol oynayır [4]. İnformasiya axınlarının görünməmiş həcmi, iri həcmli məlumatların analitik işlənməsi texnologiyalarının inkişafı, o cümlədən vergi münasibətləri iştirakçılarının davranışına təsir etmək və vergi pozuntularını aşkar etmək vasitəsilə büdcə gəlirlərinin təmin edilməsi üzrə vergi inzibatçılığının imkanlarını genişləndirir. Ölkə daxilində və beynəlxalq aspektdə təsərrüfat fəaliyyəti şərtlərinin dəyişdiyi zaman rəqəmsal texnologiyalar dövlətə və vergi ödəyicilərinə əlavə risklər yaradır, həmçinin vergi sferasında prinsip etibarilə yeni münasibətlərin formalaşdırılması zəruriliyini şərtləndirir.

Rəqəmsal iqtisadiyyat şəraitində yeni informasiya texnologiyalarının vergi inzibatçılığı prosesində tətbiqinə imkanlar yaranır ki, bu da onun keyfiyyətini və səmərəliliyini yüksəldir. Rəqəmsal mühitin formalaşdırıldığı şəraitdə müasir informasiya-kommunikasiya texnologiyaları vasitələrinin vergi orqanlarının fəaliyyətində yer alması vergi ödəyicilərinin vergi qanunvericiliyinə riayət edilməməsi risklərini minimumlaşdırmağa, vergi inzibatçılığının səmərəliliyini artırmağa və s. imkan verə bilər. Müasir dövrdə Azərbaycanın vergi sistemi sosial sığorta da daxil olmaqla büdcə sistemi gəlirlərinin toplanmasını həyata keçirir. Vergi orqanları gündəlik işlərində informasiya-kommunikasiya texnologiyalarını fəal tətbiq etmədən heç bir vergi inzibatçılığı proseduru həyata keçirə bilməz. Onu da qeyd etmək lazımdır ki, ölkənin vergi sistemi bu sahədə miqyaslı və mürəkkəb layihələrin həyata keçirilməsində müəyyən təcrübəyə malikdir. Vergi inzibatçılığında yeni informasiya texnologiyalarının tətbiqi vergi bazasının genişləndirilməsində və vergi yükünü artırmadan büdcə sistemi gəlirlərinin artırılmasında əhəmiyyətli potensialın olduğunu göstərir. İqtisadiyyatın rəqəmsallaşdırılması şəraitində müasir informasiya texnologiyaları vergi inzibatçılığının keyfiyyətə dəyişməsində mühüm əhəmiyyətə malikdir. Dünya təcrübəsində geniş tətbiq edilən informasiya texnologiyalarından, o cümlədən mobil texnologiyalar, süni intellekt, ağıllı portal, iri həcmli məlumatların təhlili texnologiyaları və s. istifadə edərək qlobal nəzarət-analitik sistemi formalaşdırmaq mümkündür. Belə texnologiyalar vergi sferasında risk menecmentin səmərəliliyini artırmağa, yaradılan mühitin və əməliyyatların şəffaflığını təmin etməyə, vergi ödəyiciləri tərəfindən vergi qanunvericiliyinə riayət edilməsinə imkan verir.

Vergi inzibatçılığı proseslərinin rəqəmsallaşdırılmasının əsas üstünlüklərinə aid etmək olar:

- vergi inzibatçılığı üzrə xərclərin azaldılması, yəni səyyar vergi yoxlamalarının sayının azalması və nəticəliliyin artması, vergi orqanlarının izahedici işlərinə əmək məsrəflərinin azalması;

- vergi ödəmələrindən yayınma sxeminin sürətlə aşkar edilməsi və vergi öhdəliklərinin minimumlaşdırılması;

- vergi ödəyicilərinə və inzibatçı manelərə (vergilərin bəyannaməsi və ödənilməsi prosesində, vergi nəzarətinin digər tədbirlərində əmək məsrəflərini və vaxtı azatmaq) düşən inzibati yüklərin azalması;

- vergi yoxlamalarında risk amillərinin minimumlaşdırılması (nəzarət orqanları ilə vergi ödəyiciləri arasında razılaşmanın olmaması, vergi yoxlamalarının gedişində yol verilən xətlərin sayının azalması);

- biznes fəaliyyətinin və vergi inzibatçılığının coğrafiyasının genişlənməsi və s.

Dünyanın əksər ölkələrində rəqəmsal iqtisadiyyatın fəal inkişafına baxmayaraq vergi prosesində yeni informasiya texnologiyalarının zəif tətbiqi vergi inzibatçılığında onların üstünlüklərindən kifayət dərəcədə istifadə edilməsinə mane olur. Yeni biznes modellərinin ortaya çıxması və rəqəmsal texnologiyaların tətbiqi sahəsində üstünlüklərə nail olunmasına baxmayaraq vergi inzibatçılığı prosesində müəyyən çətinliklər vardır.

Əsas problemlərdən biri rəqəmsal iqtisadiyyat şəraitində beynəlxalq vergiqoymanın yeni obyektlərinin yaranması sahəsində vergi inzibatçılığının çətinliyi ilə bağlıdır.

İqtisadiyyatın rəqəmsallaşdırılması şəraitində biznesin həyata keçirilməsi üzrə vergi - ödəyicilərinin və vergi agentlərinin (orqanlarının) əlavə xərclərinin ortaya çıxması da mühüm problemlərdən biridir.

Vergi inzibatçılığı prosesində yeni informasiya texnologiyalarının tətbiqi zamanı ortaya

AUDİT 2022, 2 (36), səh.24-31.

AUDIT 2022, 2 (36), pp. 24-31.

çıxan mühüm problemlərdən biri vergi ödəyicilərinin informasiya və dövlətin vergi təhlükəsizliyinə təsir edən amil kimi yeni növ vergi risklərinin yaranması ilə bağlıdır. Vergi risklərinin azaldılmasına istiqamətlənən tədbirləri həyata keçirmək və dövlətin vergi təhlükəsizliyini təmin etmək məqsədilə bir sıra məsələlərin həll edilməsinə diqqət yetirilməsi vacibdir:

- vergi qanunvericiliyindəki ziddiyyətləri, qeyri-müəyyənlikləri və qeyri-dəqiqlikləri aradan qaldırmaq, yaxud minimuma endirmək;
- qanunvericilik aktlarında aparılan dəyişikliklər üzərində səriştəli ekspertizanın həyata keçirilməsini təmin etmək;
- vergi qanunvericiliyinə gözlənilən dəyişikliyin təsərrüfat subyektlərinin fəaliyyətinə və onların vergi yükünün kəmiyyətinə təsirini qiymətləndirmək.

Vergi risklərinin idarəedilməsi onları minimumlaşdırmaq deməkdir ki, bu da vaxtında və qısa müddətdə qeyri-müəyyənliyi aşkar etməyi, vergi sahəsində vəziyyəti təhlil etməyi və qiymətləndirməyi, müxtəlif amillərin həm dövlətə, həm də təsərrüfat subyektlərinə fəal təsirini azaltmağa yaxud aradan qaldırmağa istiqamətlənən tədbirlərin işlənilib hazırlanmasını tələb edir.

Rəqəmsal iqtisadiyyatda vergiqoymanın əsas problemlərindən biri vergi neksusun (taxing nexus), yəni konkret ərazidə və konkret yurisdiksiyada biznesin mövcudluğu faktının müəyyən edilməsinin çətinliyidir.

Müasir dövrdə müzakirə edilən məsələlərdən biri də rəqəmsal maliyyə aktivlərinin (kriptovalyuta, token) mənşəyi, saxlanması və tədavülü sahəsində yaranan münasibətlərin hüquqi müstəvisinin müəyyən edilməsidir. Ona görə də rəqəmsal iqtisadiyyatda yeni məhsulların və əməliyyatların, xüsusilə rəqəmsal pullar kimi ictimai maliyyə vasitələrinə vergiqoyma mexanizminin işlənilib hazırlanması və konkretləşdirilməsi problemi də həll edilməlidir.

## Y E K U N

Beləliklə, rəqəmsal iqtisadiyyatın ölkənin vergi sisteminə dörd istiqamətdə təsir göstərir: vergi sisteminə rəqəmsal dövlət xidmətlərinin göstərilməsi; vergi nəzarəti sisteminin avtomatlaşdırılması; rəqəmsal texnologiyalara investisiyanın stimullaşdırılması üçün əlverişli vergi şəraitinin yaradılması; rəqəmsal texnologiyaların tətbiqi ilə əlaqədar olaraq yaranan yeni məhsullara, əməliyyatlara vergiqoyma mexanizmini müəyyən etmək və işləyib hazırlamaq.

Rəqəmsal iqtisadiyyatın formalaşdırılması bütün fəaliyyət sferalarında, xüsusilə dövlət idarəetməsində qlobal dəyişiklik prosesidir. Azərbaycan iqtisadiyyatında rəqəmsal texnologiyalara əsaslanan yeni maliyyə vasitələrinin yaranması vergiqoymada bir sıra problemlərin həll edilməsini tələb edir. Belə vəziyyət vergi siyasətinin rəqəmsallaşdırılmasına ehtiyac yaradır. Vergi sistemi müasir rəqəmsal biznes modellərinin inkişaf tələblərinə cavab vermir. Ona görə də rəqəmsal verginin işlənilib hazırlanması məqsəduyğundur. Başqa sözlə desək, rəqəmsal realıq şəraitində həyata keçirilən düşünülmüş və səmərəli vergi siyasətinə uyğun olaraq vergi sisteminin transformasiyası zəruridir. Eyni zamanda vergi stimullaşdırılmasının səmərəli və keyfiyyətli tədbirlərinin işlənilib hazırlanması yolu ilə ölkənin vergi sisteminin rəqabət qabiliyyətliyini təmin etmək lazımdır.

### Ədəbiyyat siyahısı:

1. Azərbaycan 2020: Gələcəyə baxış İnkişaf Konsepsiyası.
2. 2018-2020-ci illərdə Azərbaycan Respublikasında rəqəmsal ödənişlərin genişləndirilməsi üzrə Dövlət proqramı, 26 sentyabr 2018-ci il.
3. Azərbaycan Respublikasında telekommunikasiya və informasiya texnologiyalarının inkişafına dair Strateji Yol Xəritəsi, 6 dekabr, 2016-cı il.
4. Salayev R.A. «Dövlətin vergi siyasəti, onun formaları və tipləri». Azərbaycan xalqının ümummilli lideri Heydər Əliyevin anadan olmasının 94 və hakimiyyətə qayıdışının 24-cü ildönümünə həsr olunmuş “Milli-mənəvi dəyərlərin qorunması Heydər Əliyevin amalı idi” mövzusunda V Beynəlxalq elmi konfrans. Azərbaycan universiteti. Şamaxı şəhəri 23 iyun 2017-ci il.
5. Atakişiyev F. “Müasir mərhələdə regional vergi siyasətinin təkmilləşdirilməsi istiqamətləri”// Bakı-2015.
6. Бабкин А.В., Чистякова О.В. Цифровая экономика и ее влияние на конкурентоспособность предпринимательских структур. Российское предпринимательство, Том 18 - Номер 24 - декабрь 2017.
7. Введение в «цифровую» экономику / Кешелава А.В., Буданов В.Г., Румянцев В. Ю. и др.; под общ. ред. А. В. Кешелава.М.: ВНИИГеосистем, 2019. - 28 с.
8. Вайпан В.А. Правовое регулирование цифровой экономики//Предпринимательское право. Приложение «Право и бизнес». 2018. № 1 [Электронный ресурс].Режим доступа: Справочная правовая система «КонсультантПлюс» <http://www.consultant.ru/cons/>
9. Перспективы получения цифровых дивидендов в Евразийском экономическом союзе. Доклад всемирного банка. [Электронный ресурс]. URL: [http://d-russia.ru/wp-content/uploads/2016/10/Navas-Sabater-J.\\_WB-Digital-Dividends-for-EAEU-DigitalAgenda.pdf](http://d-russia.ru/wp-content/uploads/2016/10/Navas-Sabater-J._WB-Digital-Dividends-for-EAEU-DigitalAgenda.pdf).
10. Петухова Р.А., Сладкова Е.В. Совершенствование налогового администрирования с учетом мировой практики применения современных информационных технологий//Инновационное развитие экономики: научно-практический и теоретический журнал. 2020, март-апрель. № 2(38). с. 189-195.
11. Михайлов А. В. Проблемы становления цифровой экономики и вопросы развития предпринимательского права//Актуальные проблемы российского права. № 5, 2020.
12. Отчет исследования консалтинговой компании McKinsey «Цифровая Россия: Новая реальность» (июль 2017 г.) [Электронный ресурс]. Режим доступа: <https://www.mckinsey.com/media/mckinsey/locations/europe%20and%20middle%20east/russia/our%20insights/digital%20russia/digitalrussiareport.ashx>.
13. О цифровой экономике: экспертное мнение проректора ТУСУРа для РИА «Наука». Unitomsk. [Электронный ресурс]. URL: <http://unitomsk.ru/news/o-tsifrovoy-ekonomike-ekspertnoe-mneniiorrektorausuradlyaiaauka/>
14. Цифровая экономика: как специалисты понимают этот термин. Rambler.ru. [Электронный ресурс]. URL: <https://news.rambler.ru/economics/37159885-tsifrovaya-ekonomikakakspetsialistyponimayutetottermin/>
15. <https://www.taxes.gov.az/az>

*Мусаев Эльдар Мардан оглы,  
доктор философии по экономике,  
Бакинский Университет Бизнеса,  
E-mail: eldarmusayev62@gmail.com  
© Мусаев Э.М., 2022*

## НЕКОТОРЫЕ ВОПРОСЫ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ НАЛОГОВОГО АДМИНИСТРИРОВАНИЯ В ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКЕ

### Р Е З Ю М Е

**Цель исследования** - изучить теоретико-методологическую основу влияния цифровизации на процессы налогового администрирования.

**Методология исследования** – в ходе исследования использовались такие методы, как научное обобщение, синтез, анализ, сравнение и системный подход.

**Результаты исследования** - в результате исследования были выявлены основные преимущества цифровизации процессов налогового администрирования.

**Практическая значимость исследования** - полученные результаты могут быть использованы в качестве теоретико-методологической базы при определении направлений цифровизации для повышения эффективности и улучшения качества налогового администрирования.

**Оригинальность и научная новизна исследования** – исследованы теоретические основы взаимодействия цифровизации и налогового администрирования, влияние цифровизации на совершенствование процессов налогового администрирования, а также возможности снижения негативного влияния новых видов налоговых рисков в условиях цифровой экономики.

**Ключевые слова:** информационные технологии, налоговая политика, налоговое администрирование, налоговая система, налоговый риск, цифровая экономика, большие данные.

*Eldar Mardan Musaev,*  
*Ph.D. (Econ.),*  
*Baku Business University,*  
*E-mail: eldarmusayev62@gmail.com*  
© E.M. Musaev, 2022

## SOME ISSUES OF IMPROVING TAX ADMINISTRATION IN THE DIGITAL ECONOMY

### A B S T R A C T

**The purpose of the research** is to study the theoretical and methodological basis of the impact of digitalization on the processes of tax administration.

**The methodology of the research** - methods such as scientific generalization, synthesis, analysis, comparison and a systematic approach were used.

**The results of the research** - as a result of the study, the main advantages of digitalization of tax administration processes were identified.

**The practical importance of the research** - the results obtained can be used as a theoretical and methodological basis in determining the directions of digitalization to increase the efficiency and improve the quality of tax administration.

**The originality and scientific novelty of the research** - the theoretical foundations of the interaction between digitalization and tax administration, the impact of digitalization on improving the processes of tax administration, as well as the possibility of reducing the negative impact of new types of tax risks in the digital economy.

**Keywords:** information technology, tax policy, tax administration, tax system, tax risk, digital economy, big data.

*Məqalə redaksiyaya daxil olmuşdur:*  
22.04.2022  
*Təkrar işləməyə göndərilmişdir:*  
26.04.2022  
*Çapa qəbul olunmuşdur:* 28.04.2022

*Дата поступления статьи в редакцию:* 22.04.2022  
*Отправлено на повторную обработку:* 26.04.2022  
*Принято к печати:* 28.04.2022

*The date of the admission of the article to the editorial office:* 22.04.2022  
*Send for reprocessing:* 26.04.2022  
*Accepted for publication:* 28.04.2022